

Prædiken til 1. s. e. trinitatis

Salmer

745 Vågn op og slå på dine strenge

292 Kærligheds og sandheds ånd

41 Lille Guds barn, hvad skader dig

...

411 Hyggelig rolig

Nadver: 725 det dufter lysegrønt af græs

7 Herre Gud, dit dyre navn og ære

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas: En i skaren sagde til Jesus: »Mester, sig til min bror, at han skal skifte arven med mig.« Men han svarede: »Menneske, hvem har sat mig til at dømme eller skifte mellem jer?« Og han sagde til dem: »Se jer for og vær på vagt over for al griskhed, for et menneskes liv afhænger ikke af, hvad det ejer, selv om det har overflod.« Og han fortalte dem en lignelse: »Der var en rig mand, hvis mark havde givet godt. Han tænkte ved sig selv: Hvad skal jeg gøre? For jeg har ikke plads til min høst. Så sagde han: Sådan vil jeg gøre: Jeg river mine lader ned og bygger nogle, som er større, og dér vil jeg samle alt mit korn og alt mit gods. Og jeg vil sige til mig selv: Så, min ven, du har meget gods liggende, nok til mange år. Slå dig til ro, spis, drik og vær glad! Men Gud sagde til ham: Din tåbe, i nat kræves dit liv af dig. Hvem skal så have alt det, du har samlet? Sådan går det den, der samler sig skatte, men ikke er rig hos Gud.« *Luk 12,13-21*

”Hvorfor samle til huse, når dit liv kan have ende i morgen? Kend dig selv! Husk du skal dø! Din griskhed giver dig ingen varig glæde.”

Sådan kunne pointen i Jesu ord og lignelse for en umiddelbar betragtning synes at lyde.

Mennesket er skabt i Guds billede, men vores liv og fællesskab med hinanden er skrøbeligt, bundet til tiden.

Og det gælder for os alle, at der er et tidspunkt, hvor vi blev født, og en dag, hvor vi skal dø.

Nydelsessyge eller eksistentiel ansvarsfølelse

Hvordan forholder vi så egentlig til det faktum, at vi en dag skal dø? Vi kan naturligvis søge at fortrænge det, men vi bliver uundgåeligt mindet om det igen og igen, og det er næppe muligt at slette tanken helt af vores bevidsthed. Men hvordan forholder vi os så til det, at vi skal dø! Og hvordan indvirker det på vores måde at leve på?

Den ene mulighed er, at vi tænker, så er det bare med at gribe dagen, samle til huse, bruge løs og nyde livet, hvert et minut, hvert et øjeblik. Livslyst og griskhed, livsappetit og grådighed går her hånd i hånd.

Den anden mulighed er at, når nu mit liv er kort, og jeg kan dø i morgen, så kræver det desto mere af mig. Jeg skal sørge for at give jorden videre til også næste generation. Ansvar, pligt og mådehold er motto her.

Begge de skitserede muligheder er imidlertid karakteriseret ved, at de tager udgangspunkt i og har centrum i det enkelte menneske selv.

Jesu peger derimod med sin lignelse og sin konklusion på en tredje vej:

Jesu siger om manden, der samlede til huse og lagde store planer, men døde den samme nat: *Din tåbe, i nat kræves dit liv af dig. hvem skal så have alt det, du har samlet? Sådan går det den, der samler sig skatte, men ikke er rig hos Gud.*

Jesu svar er her indirekte den, at det i vores korte liv handler om det i et og alt at være rig hos Gud. Hvad det vil sige, skal jeg vende tilbage til om lidt.

Vores tvetydige handlinger

Din tåbe, i nat kræves dit liv af dig. hvem skal så have alt det, du har samlet? Sådan går det den, der samler sig skatte, men ikke er rig hos Gud

Umiddelbart lyder Jesu ord som en kritik af den nydelsessyge, men Jesus peger på mere og andet end det, at det enkelte menneske tager sit liv på sig og bruger det.

Manden i den korte lignelse er netop et godt eksempel på, hvor blandede vi menneskers motiver er. Han kan siges både at være selvisk og ansvarsfuld.

Mon ikke manden i lignelsen ville sige om sig selv, at hans foretagsomhed bygger på lige dele ansvarsfølelse som et ønske om personlig vinding, for sig selv og sin familie.

Han er med til at holde hjulene i gang, sikrer arbejdspladser og skaffer et udkomme til mange. Han knokler løs fra morgen til aften. Han ser så også frem til engang, forhåbentligt at kunne nyde en god pensionist tilværelse. Manden er ikke livsnyder, men han har nydelsen for øje, som noget, han kan se frem til, når han nu får bygget alt det, han vil og får bedriften til at køre optimalt. Så skal han slappe af og nyde livet.

Manden i lignelsen kan således ses som repræsentant for både den ansvarsfulde og den, som grisk søger nydelsen.

Vi skal derfor nok, ligesom det gælder i bedømmelsen af hinanden, passe på med ikke at forenkle mandens motiver, hvorfor han gør, som han gør.

Til gæld rammer Jesu lignelse os desto voldsommere, for hans dom er hård. Når manden i lignelsen kan betegnes som værende begge dele, ansvarsfuld og nydelsessyg, så er Jesu lignelse også en dom over både den, der hylder nydelsen, og den, der tænker ansvarsfuldt.

Den nydelsessyge og den ansvarsfulde er begge tåber, siger Jesus. Vores dødelighed - det, at vores fællesskab med hinanden er skrøbeligt, og at vores liv er kort – bør i stedet for, at jeg tænker på, hvad jeg skal nå og hvad jeg kan, få mig til at leve ud af Guds kærlighed og nåde.

Lad os lige høre det engang til, hvad Jesus siger: *Din tåbe, i nat kræves dit liv af dig. hvem skal så have alt det, du har samlet? Sådan går det den, der samler sig skatte, men ikke er rig hos Gud.* Den, som kun er optaget af sig selv, og det er manden i lignelsens største synd, glemmer, at hans korte liv og det fællesskab, vi har med hinanden, dybest set bliver til ved at vi er rige hos Gud.

Rigdom og rig hos Gud

Din tåbe, i nat kræves dit liv af dig. hvem skal så have alt det, du har samlet? Sådan går det den, der samler sig skatte, men ikke er rig hos Gud.

Først blev jeg ganske provokeret og anfægtet af Jesu udsagn, for i lignelsens sammenhæng kan det lyde som om, at døden er en særlig straf over den, der peger til sig.

Evangelisten Lukas har ganske vist en særlig svaghed for at lade Jesus revse den rige, og Jesus gør da også flere steder det klart, hvor vanskeligt det er for en rig at komme ind i Guds rige. Det er vanskeligere end for en kamel at komme igennem et nåleøje.

Men Jesu ord er imidlertid ikke kun møntet på den velbjærgede, men de retter sig mod os alle, alle dødelige.

Rigdom kan skille mennesket fra Gud, fordi vi bliver så ensidigt optaget af kun at få udvidet vore egne besiddelser og glemmer, at vi har alting til låns.

Dommen over manden i lignelsen, hans tåbelighed, består jo først og sidst af, at han ikke forstår, hvad det egentlig er, som betinger hans liv og hvad sætter fordringen til hans liv og livsførelse.

Det er ikke gjort med at stræbe efter nydelsen eller at leve i en stadig jagt efter en sikker pension. Der er et liv her og nu, som han og vi også er del af. Der er relationer, som skal plejes og som vi er forpligtet på.

Den rigdom, vi kun søger for os selv, er og bliver en selvoptaget jagt efter vind, og det uanset om vi sætter nydelsen eller ansvarsfølelsen foran os i livet.

Men hvad vil det så sige at være rig hos Gud? Og hvordan bliver man rig hos Gud? Det er Gud, som gør os rig, og rig hos Gud bliver vi ved at få øje på Guds gode gaver.

Luther skriver herom i udlægning af salme 118 i Salmernes Bog i det gamle Testamente. Det er professor Niels Henrik Gregersen, som gør opmærksom på dette sted. Luther skriver:

Hvad er alverdens penge og gods imod et sundt legeme? Hvad er al verdens penge og gods imod én dag, som den kære sol, dagligt skænker os? ... Hvad ville alle skønne slotte, huse, fløjl, silke, purpur, gyldne kæder og ædelstene være værd, al pragt, pynt og forfængelighed, hvis vi skulle undvære luften så længe, som det varer at bede et fadervor. Sådanne Guds goder er de største og mest ringeagtede, og fordi de er almindelige, er der ingen der takker Gud for dem, men man tager dem og bruger dem daglig uden at tænke derover, som om det nødvendigvis måtte være sådan, og vi ligefrem havde ret dertil og ikke engang behøvede at takke Gud for dem.¹

¹ Niels Henrik Gregersen, Den generøse orthodoxi, 176.

Vi er, med lignelsen for øje, tåber, når vi glemmer at leve vores liv uden at takke Gud for livet og for det, at vi overhovedet får lov til at tage del i livet og trække vejret frit.

Vi er ofte blinde for, at det forholder sig sådan, og det er derfor en stadig velsignelse at komme til kirke, synge salmer og høre evangeliet. For netop her at blive holdt fast på, at vores liv nok er skrøbeligt og kort, men det er ikke vores egen dødelighed, som betinger vores liv og indstillingen til, hvad vi skal og hvordan vi skal agere i livet med hinanden.

Udgangspunktet er, at vi som fødte, er givet livet, vi ånder den samme luft og vi deler livet her under Guds sol, nåde og velsignelse.

I Jesu navn. Amen